

פרוטוקול מס' 38/ב

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי, ג' בתמוז
תשי"ג (16.6.1953) בשעה 8.30

נדכח ד: י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת
ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת.

חברי הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- ע. איכילוב
- י. בן-אהרן
- ש. בבה
- א. ברמן
- ש. הלל (במקום ר. צברי)
- ק. כהנא
- ע. טימון
- ט. נורוק
- א. רזיאל-נאור
- א. סטופ
- י. רפאל
- י. שפירא

סוזמנים:

- י. גורי - יו"ר ועדת-הכספים
- י. בדר - חבר ועדת-הכספים
- א. ציזלינג - חבר ועדת-הכספים
- י. קיטרון - יועץ משפטי לוועדת-הכספים
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

חסדר ד:

- סיף אל-דין אלזועבי
- ש. גרידי
- ט. וילנר
- סאלח חסן ח'ניפס
- י. הררי
- ש. לורנץ
- ה. ברגר
- א. כלפון

סדר-היום: א. קביעת זמן לדיון בחוק חינוך ממלכתי
תשי"ג - 1953

- 2 - עמ' -
 - 3 " -
 - 4 - 5 " -
 - 6 - 10 " -
 - 11 " -
- ב. הצעות ועדת-המשנה למשכורת
ג. שאלת ועדת-הכספים בקשר לאותם הסעיפים
בתקציב אשר לא נכללו בקבוצות
המשרדים שעל תקציבי ההוצאות
שלהם דנה הכנסת
ד. ערעורן של סיעות מק"י ומפ"ם על החלטת
היו"ר והסגנים בקשר להצעתן
לסה"י בענין בזוג רוזנברג
ה. הודעת יו"ר הוועדה על תלונת חב. הכנס.
וילנר בקשר להשמטות מן
הפרוטוקול

א. סדר-הדיון:

אני מציע לשנות את סדר הסעיפים שבסדר-
היום כדלקמן:

ע. איכילוב:

סעיף ה' יהיה סעיף א' (הצעות ועדת
המטבחה למשכורת). סעיף ז' (אישור חלק מתקנון הכנסת והנחתו על שולחן
הכנסת) יהיה סעיף ב', וסעיף ח' (פרק השמילתות) יהיה סעיף ג'.

י. אורי:

מתי יתחיל הדיון בחוק חינוך ממלכתי,
קאם נקבע כבר הזמן שיוקצב לדיון זה?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

עלינו לקבוע את הזמן שיוקצב לדיון
בחוק חינוך ממלכתי.

ב. קביעת זמן לדיון בחוק חינוך ממלכתי תשי"ג - 1953:

ע. איכילוב:

אני מציע 6 שעות.

ב. אזניה:

אני מצטרף להצעה זו.

ק. כהנא:

אני גם-כן מצטרף להצעה זו, אך לדעתי
יש לקבוע מינימום של 20 דקות לסייעות
הקטנות, כי סיעתנו לא תוכל להסתפק בטש דקות, שהיא תקבל לפי החישוב
של שש שעות.

י. בן-אהרן:

אני מציע 7 שעות, וזאת משום שכמעט
כל חלקי-הבית מאוחדים מביב חוק זה,
ולאז דוקא לפי חלוקה של שלטון ואופוזיציה. סיעתנו מתנגדת לחוק ויש
לאפשר לה להביע את דעתה.

ב. אזניה:

אני מציע 6 שעות ומינימום של 10 דקות
לסייעות הקטנות.

ה ד ח ל ט

א. להקציב לדיון בחוק חינוך
ממלכתי - 7 שעות.

ב. הסייעות הקטנות תקבלנה מינימום
של 10 דקות.

ג. הצעות ועדת-המסנה למשכורת:

ע. איכילוב: זה כבר כמה זמן שפנו סכמה וכמה צדדים ליושב-ראש הוועדה והפנו את תשומת-לבו לעובדה שהמשכורת וההוצאות שחברי-הכנסת מקבלים אינם אמורים לקיים אותם. ההתפתחות בחדשים האחרונים הכבידה עלינו מאוד. יש כאן חוסר הבנה למצבם של החברים, ואלה מבין החברים אשר אין להם מקורות אחרים לכיסוי הוצאותיהם - מצבם קשה ועלוב.

ההוצאות כיום עומדות בטמירה גמורה למשלומים שחברי-הכנסת מקבלים כמשכורת, דמי-ייצוג והוצאות אחרות.

לא הייתי מביא את הדבר הזה לכאן היום, אלמלא נודע לי, כי ועדת-המסנה, נוסף על זה שהיא אינה מביאה את מסקנותיה, לא הצליחה בשיחות, לגבש כל הצעה.

מה הטעם כיום? אנו מקבלים כיום תשלום הוצאות אשל בגובה המגיע למחצית בערך מן ההוצאות שיש לנו. לינה וארוחת בוקר עולים בערך - 6 ל"י, - 3 ל"י, וארוחת במשך היום עולות עוד - 4/8 ל"י. יוצא שכל אחד מאתנו מוסיף להוצאותיו כ-60 - 40 ל"י. שכרו של חבר-כנסת בלי אשה וילדים מגיע לסך 167 / 168 ל"י. גם מבלי לנכות קרעוץ זה בהוצאות, אין זה סכום גדול, ובעיקר לאחר שאנו מנכיח את הגרעון בהוצאות, הרי אנו מקבלים משכורת של -110 ל"י.

זכורה לי עמדתו של חבר-הכנסת בר-יהודה בענין זה בדיון הקודם. הוא טען שהכנסת צריכה לכסות את הוצאותיהם של אלה מחברי-הכנסת אשר אין להם מוסד או גוף ציבורי אחר שיכסה אותם.

טענו בשעתו כי העלאת משכורתם של חברי-הכנסת עלולה לשמש עילה למתנוכחים במוסדות השונים להעלאת שכר-העבודה. אינני מתעלם מנקודת-ראות זו, ועל-כן הנני מציע להעלות את דמי-הייצוג שחברי-הכנסת מקבלים כ-30 ל"י לחדש ל-60 ל"י לחדש, וכי החלטה זו תחול על כל שנת 1953, החל מחודש ינואר 1953.

הינריך ד. בר-רב-האני: ענין זה נמסר לטיפולם של ועדת-המסנה לענייני משכורת. אין אנו יכולים לדון בו, כל עוד לא קבלנו את הצעותיה או מסקנותיה של ועדת-המסנה זו.

י. בן-אהרון: אני מציע שוועדת הכנסת תדון בענין זה בישיבתה הבאה, בין אם ועדת-המסנה תסכם את הצעותיה, ובין אם לא תעשה כן.

א. רוזנאל-נאור: עלי להוסיף לדברי חבר-הכנסת איכילוב, כי חברי-הכנסת הירושלמיים אשר אינם מקבלים תשלומי-אשל, גם-כן מקבלים את מרבית היום בבנין הכסף, ואף להם נגרמות הוצאות רבות.

י. שפירא: אני מציע להטיל על ועדת-המסנה לענייני משכורת להביא את מסקנותיה לישיבה הבאה.

ה. ה. ל. ט

להטיל על ועדת-המסנה לענייני משכורת להביא את מסקנותיה לישיבה הבאה של ועדת הכנסת.

ד. שאלת ועדת הכנסת במקור לגביהם המעייפים בתקציב אשר לא נכללו בקבוצת המרדמים על תקציבי ההוצאות שלהם דנה הכנסת:

י. גורי - יו"ר ועדת הכספים:

יו"ר ועדת הכנסת הודיע בשעתו, באמצעות מכתב-חוזר, על סדרי הדיון בתקציב. לפי סדר זה מתקיים הדיון לפי חלוקה של קבוצות מסודרות, ולכל-אחת מן הקבוצות הוקצו זמן מסוים.

בתקציב ההוצאה, מלבד המשרדים הכלולים באחת משש הקבוצות, ישנם עוד כמה וכמה מעייפים אשר אינם כלולים בהן. בין המעייפים האלה יש: שרי המדינה, ציוד טכני, תגמולין לנכים ומשפחות החיילים, פיצולים לעובדים מפותחים, רזרבה כללית, תקציבים מיוחדים, תשלום חובות ורביית, השתתפות בתקציב הפיתוח, הענקה להוזלת מצרכים חיוניים, וכו' וכו'. (י. בדר: תקציב הבטחון?) תקציב הבטחון כלול בקבוצה השנייה - משרד החוץ, משרד ראש הממשלה ומשרד הבטחון.

בתעוררה שאלה בוועדת הכספים מה סיבם של מעייפים אלה - האם שר האוצר, בהגישו את חוק התקציב כלל גם את המעייפים האלה? קיימת דעה כזו בוועדת הכספים, ולפיה יכולה ועדת הכספים להכנס לדיון במעייפים אלה מבלי להזדקק לקריאה ראשונה נוספת. קיימת דעה שניה, האומרת, כי לא היתה קריאה ראשונה במעייפים אלה, משום שהדיון אחרי הרצאת הפתיחה של שר האוצר התרכז בתקציב ההכנסה. דעה זו מיוצגת על-ידי חבר-הכנסת בדר.

י. בדר: - חבר ועדת הכספים:

אין כל ספק שבהוצאתו של שר האוצר ובצורת הצגת החוק על שולחן הכנסת היתה מידה של אי-תאום עם החלטת ועדת הכנסת. ההחלטה היתה שהדיון בהכנסות יתקיים לחוד והדיון בהוצאות יתקיים לחוד. אי-אפשר לומר שהחלטת ועדת הכנסת נתכוונה לכך, שחלק מן הדיון בהוצאות יתקיים לפני הפגרה וחלק לאחריה.

הנקודה המכרעת, היא הודעתו של יושב-ראש הישיבה, ז. שפר, לפני הדיון (ואת זאת אפשר לראות ב"דברי הכנסת"). ברור, שוועדת הכנסת לא כאתה לפנייה את מעיפי התקציב כפי שהם, בשעה שהיא חילקה אותם לקבוצות מסודרות.

על-כן, אני חושב, שהדרך הנכונה היא להקציב זמן קצר לשם דיון במעייפים אלה ולשם קבלת החלטה על העברתם לוועדת הכספים. בשנה הבאה אפשר יהיה לקבוע סדר אחר, אשר לפיו לא תעמוד בפנינו שוב אותה הבעיה. אבל השנה אין בפנינו כל דרך אחרת, אלא להקציב שעתים, בניח, לדיון זה לקריאה ראשונה.

י. גורי - יו"ר ועדת הכספים:

איינו רוצה לומר לצד הענייני. ברצוני רק להעיר לצד הפורמאלי אשר עליו עמד חבר-הכנסת בדר. הוא טען, כי לפי "דברי הכנסת" נתקיים דיון רק בהוצאות. לפני מונחת חוברת י"ז של "דברי הכנסת", ובה נאמר: "היו"ר ז. שפר - הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת המאתיים-וארבע. בדון בסעיף ב' של סדר-היום חוק התקציב לשנת 1953/54, תשי"ג 1953. רשות-הדיבור לשר-האוצר.

שר-האוצר

ל. אשכול - אישי היושב-ראש, כנסת נכבדה. הנני להביא ולהטביר את חוק התקציב הרגיל, חוק התקציב לשנת-הכספים 1953/54.

ובחוברת י"ח של "דברי הכנסת" נאמר: "היו"ר ז. שפר - אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת המאתיים-ושבע. בדון בחוק התקציב לשנת 1953/54, תשי"ג - 1953, רשות הדיבור..."

כלומר, דובר כאן על חוק התקציב א בכללו ולא על תקציב ההוצאות במיוחד.

אשר לתקציב הבטחון - אם כי הוא כלול בקבוצה השנייה, הכנסת עוד לא דנה בו, ואצנני יודע אם היא תלון בו, ומה ימצא שר הבטחון לנחוז למסור עליו. על-כל-פנים, יש לדאוג

שאלת ועדת הכספים בקשר לסעיפי
התקציב אשר לא נכללו בשש קבוצות
המסודרים.

י. גורי: לכך שהכנסת תקבל החלטה על העברת תקציב
הבטחון לוועדת הכספים - אחרת, אין היא
יכולה לדון בו.

א. גינזלינג: צורת הדיון הפעם מהווה תקדים. חידשנו
חבר ועדת הכספים משהו בצורת הדיונים ועשינו זאת מתוך
כוונה שהדיונים יהיו ענייניים יותר.
אני קובע שהסעיפים שאינם כלולים בקבוצות המסודרים הם בעלי אופי
רציני ביותר בחיי הכלכלה של המדינה והם מהווים טכומים גדולים
בתקציב. יש לקיים עליהם קריאה ראשונה, אך מחמת חוסר-הזמן אני
מוכן להתפק הפעם במינימום של זמן שייקבע לדיון זה. אבל אסור
לנו להשאיר סעיפים אלה מחוץ לחוק.

י. קליבנוב - סגן יו"ר הכנסת: ועדת הכספים אינה יכולה ואינה
צריכה לדון בתקציבים שמליאת הכנסת
לא קיבלה החלטה להעבירם לוועדת הכספים. ומה שחשוב יותר מן הקריאה
הראשונה; היא החלטת הכנסת להעביר את התקציב לוועדה.

על-כן, יש לקיים דיון באותם סעיפי התקציב
שלא נתקיימה בהם קריאה ראשונה, כדי שהכנסת תקבל החלטה פורמאלית
על העברתם לוועדת הכספים.

י. קיטרון - יועץ משפטי
לוועדת הכספים: ברצוני להעיר כמה הערות. נכון שנתקיימה
קריאה ראשונה בדברי הפתיחה של שר האוצר.
נכון שהיושב-ראש אמר בפתיחת הדיון ש"נדון בחוק התקציב קריאה ראשונה",
ונכון שבסופו של הדיון היו הצעות להחזיר את חוק התקציב לממשלה ולהעביר
אותו לוועדה, והוחלט להעבירו לוועדת הכספים. אבל, עובדה היא שכל
הדיון בקריאה ראשונה היה דיון על ההכנסות.

ברור, עתה כי על חלק מן המסודרים נתקיימה
קריאה ראשונה, ועל חלק לא, ואם נקבל את דעת יו"ר ועדת הכספים ייצא
שעל חלק מן המסודרים יהיה דיון בוועדה מבלי שנתקיימה עליהם קריאה
ראשונה. זוהי מבין-המבוכות. לדעתי, חבר-הכנסת בדר צודק, ויש לקיים
קריאה ראשונה על אותם הסעיפים שטרם נתקיימה בהם הקריאה הראשונה.

י. שפירא: אני מצטרף לדעה שהושמעה על-ידי סגן יו"ר
הכנסת י. קליבנוב, חבר-הכנסת בדר ומר
קיטרון. אני רוצה רק שנקבע עקרון לעתיד. אילו חשבנו על דבר זה
קודם לא היינו מביעים לדבר הזה. לען, אני מציע שבעתיד, כאשר ניגש
לחלוקת המסודרים, נקבע אותם לפי חלוקת סעיפים, כדי שכל הסעיפים ייכללו.

י. גורי: יש לי רושם שאנו עושים כאן הישגים בלי
לקחת בחשבון את הזמן העומד לרשותנו. אם
יש לקיים קריאה ראשונה, אין להתקציב לה יותר מאשר מחצית השעה, או
- לכל היותר - שעה אחת.

היו"ר ד. בר-רב-האזי: הדעה הכללית היא - אם כי אני מהסס אם היא
נכונה - שיש לקיים קריאה ראשונה בסעיפים
אלה, ואני מציע לקבל את הצעת חבר-הכנסת בדר ולהקציב לדיון שתי שעות.

ה ד ח ל ט

- א. לקיים דיון בסעיפי התקציב שלא נכללו בקבוצות המסודרים.
 - ב. להתקציב לדיון זה 2 שעות.
- לטעם-כך על ועדת הכספים לרכז את
כל הסעיפים בקבוצה אחת.

ה. קדעונון של טיעות מק"י ומנ"מ על החלטת היושב-ראש והסגנים שאין להעמיד בסדר-היום לל הכנסת את האעותיהן לסדר-היום בענין בקשת חנינה רוזנברג:

ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת: אבי מבקש מאת ועדת-הכנסת להחליט בענין הצעה לסדר-היום שהוגשה על-ידי טיעות מק"י ושטאל בקשר לבקשת חנינה לזוג רוזנברג.

ברצוני להזכיר לוועדת-הכנסת ששאלה זו עמדה כבר פעם לדיון בוועדת-הכנסת ב-24.12.52. היתה אז הצעה לדון בענין משפט רוזנברג, והיושב-ראש והסגנים קבעו שאין לדון בענין זה הנמצא בטיפול טכטי. בחודש פברואר שוב הועלתה הצעה דומה, אך הפעם לבקשת חנינה וועדת הכנסת אישרה את החלטתה הקודמת.

אבי מבקש מאת ועדת הכנסת לקבוע עמדה בענין זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: התמול פנו אלי מטיעת מק"י בערעור על החלטת היו"ר והסגנים, ועתה נודע לי כי גם טיעות שטאל טערערת על החלטתה. הצעתם לסדר-היום היא, שהכנסת תפנה לנשיא ארצות-הברית בבקשה לחון את הזוג רוזנברג. שאלה זו עמדה כבר פעמיים לדיון בוועדת הכנסת, פעם ב-23.12.52 ופעם (וזו הפעם המעניינת אותנו, כי אז דובר על חנינה) ב-24.2.53. אז הוחלט כי ועדת הכנסת מאשרת את עמדת היושב ראש והסגנים שלא להעמיד על סדר-היום של הכנסת הצעה לפניה לבקשת חנינה. כלומר, בדיוק אותה הצעה עומדת לפנינו היום.

לדעתי, יש להבדיל בין פניה של חברי כנסת ובין פניה של הכנסת בתור שכזו. אין זה סוד שכמה מחברי הכנסת חתמו על טבוקים לנשיא ארצות-הברית. אך לא נראית לי פניה מצד הכנסת בתור מוסד ריבוני של מדינת-ישראל לנשיא של מדינה זרה. כל אחד מחברי הכנסת, או 120 חברי כנסת יכולים לפנות יחד או לחוד, אך הכנסת בתור שכזו אינה צריכה לפנות בענין זה.

א. ברטון: כולנו יודעים מהו המצב כיום - זהו הרגע האחרון שיש לעשות בו להצלת חייהם של שני יהודים. וכבר נקבע תקדים לכך על-ידי פרלמנט לא-יהודי, הפרלמנט באורוגוואי, אשר החליט לפנות לנשיא ארצות-הברית ולבקש ממנו לחון את הזוג רוזנברג. גם פרלמנט לא-יהודי - ואינני חושב שאפשר לחשוב בו בקוטבונים - מצא לנכון לפנות בענין זה, קשה לי להבין ולהאמין שהכנסת של מדינת-ישראל, של מדינה יהודית לא תפנה בבקשה כזו. לדעתי, אין זה ענינם של חברי-הכנסת כאנשים פרטיים, אלא של הכנסת של מדינת-ישראל. לדעתנו, זוהי חובתה המוסרית של הכנסת לפנות בבקשת חנינה, ואנו מבקשים לאשר את הדחיפות של שתי ההצעות של טיעות מק"י ושל טיעות שטאל, ולהעמיד אותם לדיון מחר במליאת הכנסת.

י. בן-אהרון: הייתי רוצה להשפיע על חברי ועדת הכנסת לחזור על תקדים, אשר הוועדה הזאת אישרה אותו בניגוד לדעתי. היתה לנו החלטה בקשר לכינוס היהודי העולמי. הוחלט אז שאם כי אין רואים דרך להשתתפות הכנסת בתור שכזו בכינוס, בכל זאת ממליצים בפני הספעות להשתתף בו.

ערעורן של סיעות מק"י ומפ"ם
על החלטת היו"ר והסגנים בקשר
להצעתן לטה"י בענין בקשת חנינה
לזוג רוזנברג

אני צריך לומר שהיה יפה מאד אילו
הכנסת היתה פונה בפניה כזאת בענין זה. אבל אינני יכול להתעלם
מן המשמעות של אקט כזה של הכנסת לגבי ענין מסוג זה בכלל ואינני
יודע אם חבר-הכנסת ברמן תמיד יתן את ידו לכך, שהכנסת תמחה נגד
ותדרוש צברים מסוג זה, דברים אשר מנוגדים לדעתו ולדעתי, מבחינת
הערכה.

אבל, אם הארגומנט הוא: "יהודים נידונים
כשהנרדמים" - ז.א. שאנחנו צריכים למחות בכל מקרה שיהודים נידונים -
אינני מקבל את זה ואינני חושב שחבר-הכנסת ברמן יקבל את זה. יש
יהודים ויש יהודים. אני לא הגעתי לקרטולי התפישה היהודית הטוטאלית
של חבר-הכנסת ברמן. אני מבחין בין יהודים ויהודים גם בתוך מדינת
ישראל וגם מחוצה לה. לא בכל מקרה אני אסחה בגלל זה שהנידון הוא
יהודי. אני אשקול כל מקרה ומקרה.

המקרה הזה של רוזנברג ראוי לבקשת חנינה.
אני רואה שענין זה מאחד עכשו את כל חלקי היהדות בעולם ביחסם -
אם הממנצינאלי אם המשפטי. ישנם אנשים המתנגדים עקרוניים לכל משפט
מוות. ישנם אנשים המזועזעים מזה שאנשים עומדים שלוש-ארבע שנים
תחת הגרון מבלי לדעת אם לכאן או לכאן. ישנם אנשים שמזועזעים שאלה
הם יהודים. על-כל-פנים, מכל קצווי העולם ומכל קצווי היהדות, רבנים
ובנשים מכל ההשקפות מבקשים חנינה. אני חושב שמובן הדבר שגם הכנסת
- ואני חושב שכל הסיעות בכנסת היו צריכות להיות מאוחדות. השאלה
היא, כיצד לעשות את הדבר הזה כדי לא לתת לענין אופי פוליטי, כי
ברגע שענין כזה נכנס למסגרת פוליטית, ברור שיש לנו גישות שונות
ויחס שונה ואזי - אנו מקלקלים את הענין. כלומר, אם אפשר להחזיק
את הענין במסגרת הומאניסטית, לדעתי יהיה טוב אם ועדת הכנסת תפנה
לסיעות בכנסת, על יסוד התקדים, ותודיע להן, שאם כי היא אינה רואה
אפשרות של הצגת ענין זה לסדר-היום בכנסת, היא תראה בעין יפה אם
הסיעות בכנסת תתכנה עצה באיזו דרך ובאיזה אופן הן יכולות להשתתף
בבקשת חנינה לזוג רוזנברג.

ש. בכה: לא הייתי רוצה לערוך ויכוח - המתבקש מצדו -
עם חבר-הכנסת ברמן. הייתי רוצה רק לדעת
כיצד היה חבר-הכנסת ברמן מתייחס לכך, כאשר אנשים ממוצא יהודי או
יהודים בכלל - בגלל היותם יהודים - הוצאו להורג באותן הארצות שעד
כה הוצאו להורג בתור יהודים. ואילו לא קרה אותו נס שקרה לאנושות
בזמן האחרון, היו כיום 20 רופאים יהודים בעולם הנסת, משום שהם
יהודים. לפי מיטב הכרתי - אם יוצא זוג זה להורג, אתם, התומכים
הנלהבים תהיו אלה שהוצאתם אותם להורג. (היו"ר ד. בר-רב-האי: זוהי
שאלה עדינה - שאלת חיי אדם).

ועדת הכנסת החליטה פעמיים בענין זה מתוך
שיקולים פוליטיים. עתה עומדת השאלה שנית, והוזכר ארגומנט חדש
על-ידי חבר-הכנסת ברמן, שהוא עלול במקצת לשנות את המצב. אנו
יצאנו מתוך הנחה שבתור פרלמנט של מדינה איננו יכולים להתערב בעניניה
הפנימיים של מדינה ריבונית. בא חבר-הכנסת ברמן ואומר שיש תקדים
לכך, ופרלאמנט במדינה דרום-אמריקאית - באורוגוואי - קיבל החלטה
מסוג זה. ומתעוררת שאלה: האם לאור מעשה זה של הפרלאמנט באורוגוואי
עלינו לשנות את החלטתנו? אני מכיר מדינה זו - הייתי שם, ואני
יודע שהוא עשה מה שעשה אך ורק מתוך רגשות הומאניסטיים. אבל -
מצבו של הפרלאמנט הוא יותר טוב מצב הכנסת שלנו. ואני מוסיף
לחשוב שלא שונה דבר מאז קיבלנו את החלטתנו הקודמת ואני מציע לאשר
אותה.

ערעורן של סיעות מק"י ומפ"ם
על החלטת היו"ר והסגנים בקשר
להצעתן לסה"י בענין בקשת חנינה
לזוג רוזנברג

ע. מימון:

אני מתנגדת לכל משפט-מוות ללא כל סיג.
אך יחד עם זאת לא אקבל על עצמי לומר
שאדם אחר לא חטא. קשה לי מאד לדבר בשעה שהמדובר הוא בחיי-אדם, ואם
הדבר נובע מפוליטיקה, מאותם ענינים שאני בזה להם. מה היה אומר חבר
הכנסת ברמן אילו ביקשתי ממנו לחתום על מברק של מקשת-חנינה לאורן.
דרוש שמץ של יושר. אני בטוחה שהוא לא היה חותם שאורן חף משפע.

י. שפירא:

אינני צריך להתווכח עם חבר-הכנסת ברמן.
דבריהם של חברת-הכנסת ע. מימון ושל
חבר-הכנסת י. בן-אהרן מספיקים.

השאלה הרצינית יותר היא זו שעורר אותה
חבר-הכנסת בן-אהרן. זאת היא גישה שאפשר לקבלה או לדחותה, אבל יש
להתייחס אליה בכבוד. אני שייך לטיעה מסוימת וגם חבר-הכנסת בן-אהרן
שייך לטיעה מסוימת. אנחנו תומכים ביחד באיזה גוף ולגוף זה יש כלי
מבטא, עתון. עתוף זה משותף לשנינו - אם אפילו חבר-הכנסת בן-אהרן
מערער על השותפות הזו - ובעתון "דבר" אתמול נכתב מאמר ראשי שנתן
ביטוי לכל מה שהגששים חברים.

אני, למשל, סולד מכל משפט-מוות ובוודאי
שאני סולד ממשפט-מוות מסוג זה. בתור אדם שיש לו קצת ידיעה בעניני
משפט קשה לי מאד לראות ביצוע משפט-מוות, כאשר בית-הדין העליון מחליט
על הדבר הזה ברוב של 5 נגד 4. ומכיון שאנחנו מדברים לא מעל בטת-הכנסת,
אלא בישיבה סגורה, אני גם יודע היטב להבחין בין החמישייה והרביעיה.
במקרה נמצאים שם בלק, דוגלס, ג'קסון ופרנקפורטר. אלה הם דברים חמורים
מאד. אך זוהי מדינה זרה - לא המדינה שלנו. אילו היינו שם - היה לכל
אחד ואחד מאתנו תפקיד בענין זה.

אני חושב שיש להבדיל כאן בין הדברים.
וחבר-הכנסת בן-אהרן, אין זה מספיק להאחז בתקדים. כולנו מעמידים פנים
שהסתדרות הציונית זהו מוסד חיצוני. אבל אנחנו כולנו חברים בהסתדרות
הציונית, חוץ מאלה אשר הוציאו את עצמם מכלל ישראל. הם קראו לכינוס
בנוגע ליהודים אשר הניפו גרזן עליהן. עכשו גם השלטונות הסובייטים
הודו בכך. גם אז היה שיקול שרוצים להשתתף בכינוס אך לא יכולים לעשות
זאת. אי-אפשר להשוות דבר שנוגע לחלק גדול של היהדות למקרה של שני
אנשים - אם נביח הצידה את הענין היהודי. אני חושב שהפעם אין זה ענין
של משפט יהודי. אפשר אפילו לומר, שהאיש שהחליט להוציא אותם להורג
הוא יהודי, ולא יהודי שהוציא עצמו מכלל ישראל. זה אינו יהודי מוסר,
יהודי מתכחש לעמו. הוא חשב שכך נכון לעשות. ברור, שגם שופט יכול
לטעות.

הייתי שבע-רצון מאד כאשרראיתי שעתון פועלי
ארץ-ישראל הביע דעה שהיא נאה לא רק לתנועת הפועלים אלא לכל אדם מתקדם.
הייתי רוצה לראות מאמר ראשי כזה בעוד מספר עתונים בארץ שייכתב לפי
מה שמרגישים ולא לפי מה שמישהו רוצה שהם יכתבו.

א. סטופ:

במקרה זה אפשר היה להשתמש במימרה האידית
האומרת, ש"סנדלרות הוא מקצוע טוב מאד,
כל הצרה היא שהוא נפל לידי הסנדלרים". איש לא יוכל לעשות מן הדבר
הזה ענין הומאניטארי. (א. ברמן: כל העולם וכל הדתות אומרים שזה דבר
הומאניטארי.) אתה נאחז פתאום בדתיות וביהדות.

16.6.1953

ערעורן של טיעות טק"י ומפ"ם
על החלטת היו"ר והסגנים בקשר
להצעתן לטה"י בענין בקשת חנינה
לזוג רוזנברג

א. סטופ:

איש לא יצלח לעשות טזה ענין הוטאניטארי
והדבר נהפך לשאלה פוליטית מטדרגה ראשונה. אינני רואה כל אפשרות שהכנסת
בתור שכזו, או שאנו חברי-הכנסת נפנה בבקשת חנינה. את המוסנס היהודי
עלינו לשכוח - הוא אינו קיים. ישנם משפטים רבים שבהם נתבעים יהודים
לדין, לא על היותם יהודים, אלא משום שהם גנבים, רוצחים ופושעים.
אינני רואה כל אפשרות לשנות את החלטתנו הקודמת, ואני מציע לאשר אותה.

י. אורי:

לא אתווכח עם חבר-הכנסת ברמן. אתווכח
עם חברי וידידי חבר-הכנסת בן-אהרן, כי
נוח לי להתווכח אתו. אני אתמול - לא בהשפעת ועדת-הכנסת ולא בהשפעת
מישהו אחר - חתמתי על בקשת חנינה, מפני שאני נגד כל משפט-מוות, ואטחא
נגד כל משפט-מוות בכל מקום שאוכל למחות - יהיה הנידון יהודי או גוי.

כיצד אפשר להשוות את שני המקרים שדיברת
עליהם? הנה, ברוסיה הוציאו להורג 4 אמריקנים והדבר פגע בי (י. בן-אהרן):
ארה"ב לא מחתה נגד זה). האם בכל טקרה ומקרה על הכנסת למחות ולבקש
חנינה. אינני מבין מדוע יש להעלות ענין זה לאחר שהוא נידון כבר
פעמים. אני מציע לאשר את ההחלטה הקודמת.

א. רוזנאל-נאור:

כאשר דבר הובא לישיבה של ועדת הכנסת בפעם
הקודמת סברתי שאין לכנסת אפשרות להתערב בדבר
משום שהכנסת יכולה לטפל רק בענינים של מדינת-ישראל, של העם היהודי
ושל אזרחי מדינת-ישראל, ועם כל הרצון העז לראות את העולם משוחרר
ממשפט-מוות בכלל - לא ראיתי את האפשרות לדון בזה.

אני מוכרחה להגיד שאני מאזינה לוויכוח זה
בהתרגשות שאינני יכולה להסביר אותה. ברור שלי אין ויכוח עם חבר
הכנסת ברמן, לא בהווה ולא בעבר. יש כאלה שבעבר היה להם ויכוח אתו.
אבל קשה לי מאד לשמוע כיצד טעלים את הנימה היהודית וכיצד מצהירים
כאן אנשים - שאני מכבדת אותם מאד באופן אישי - את הרגשתם נגד משפט
מוות בכלל בעולם. ואני מוכרחה לשאול שאלה ריטורית: איפה הייתם,
בעלי ההשקפות האלה, כאשר תלו בחורים יהודים בארץ-ישראל? מה עשיתם אז?
שאלתי פעם את חבר-הכנסת שפירא... (י. שפירא: אני עשיתי להצלתו
של בן-יוסף יותר מאשר את... עשיתי ימים כלילות להצלתו של בן-יוסף).
אתה באופן אישי עשית, כי אתה עורך-דין, אך מה עשו אלה נושאי-הדיברה
שאינם נתונים להזכיר אפילו את גבורתם של אלה שהיו אחרי בן-יוסף?
לכן, אל תזכירו כאן את נימה היהודית.

הייתי שמחה מאד אילו מדינה גדולה ונאורה
כארה"ב לא היתה מוציאה להורג אנשים שיש להם ילדים קטנים. הייתי
מברכת את אייזנהאור אילו היה מוכיח שהוא חזק ולא היה תולה אנשים
בשעה שאחרים תולים אותם.

אינני רואה כל דרך אחת, מאשר אישור ההחלטה
הקודמת.

היור' ד. בר-רב-האי:

עלי לומר שבימי הועד-הלאומי, בתקופתו של
גרונר, עשה הישוב על מוסדותיו כל מה שהיה
בידו לעשות, כדי למנוע מתן פסק-דין מוות וביצוע פסק-דין זה.

אנו נגשים להצבעות. ישנה הצעה לכלול
בסדר-היום של הכנסת הצעה דחופה לסדר-היום: בקשת חנינה לזוג
רוזנברג. ישנה הצעה שניה של חבר-הכנסת בן-אהרן, כי ועדת-הכנסת
תפנה ללשכת-המסכנת-הנאצים שהיא אינה רואה אפשרות לפנות בבקשת חנינה
אבל היא תראה בעין יפה פניה כזו של כל אחד מחברי-הכנסת או של הסיעות.

ועדת הכנסת
16.6.1953

ערעורן של סיעות טק"י ומפ"ם
על החלטת היו"ר והסגנים בקשר
להצעתן לטה"י בענין בקשת חנינה
לזוג רחנברג

היו"ר ד. בר-רב-האי:

וישנה הצעה שלישית: לאשר את עמדתה של ועדת-הכנסת בהתאם להחלטה שנתקבלה
בישיבתה ביום 24.2.53.

ה ר ח ל ט

לאשר את החלטת ועדת-הכנסת
בענין בקשת חנינה לזוג
רחנברג, בישיבתה מיום
24 לפברואר, 1953.

ה. הודעת יו"ר הוועדה על תלונת חבר-הכנסת וילנר בקשר להשמטות מן הפרוטוקול:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אני מוכן למסור את הודעה - אך חבר הכנסת וילנר איננו כאן היום.

ז. שפירא:
כאשר חבר ועדת-הכנסת רוצה להעמיד שאלה בסדר-היום הוא חייב להשתתף בישיבה. לא ייתכן שבמשך שלוש ישיבות רצופות תעמוד שאלה בסדר-היום והחבר לא יופיע. אני מציע להודיע לחבר-הכנסת וילנר, כי באם לא ישתתף בישיבה הבאה - הסעיף הזה יירד מעל סדר-היום.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
הוטל עלי לקבוע עובדות, וייתכן שסביב עובדות אלה יתלקח ויכוח. אני מוכן לקבל את ההצעה למסור את ההודעה בשבוע הבא, גם במקרה שחבר-הכנסת וילנר ייעדר מן הישיבה.

א. רוזאל-נאור:
יש להבדיל בין שני דברים: בין דרישתו המסויימת של חבר-הכנסת מסויים ובין הגישה העקרונית לבעיה זו. האם מותר לשנות סטנוגרמה, באיזה מידה ולמי מותר? אם חבר-הכנסת וילנר **אשתתף בישיבה** הבירור יתקיים כאן. אם לא כן - אני מציע להעביר את השאלה לוועדת-המשנה לתקנון. ישנם מקרים שראש-הממשלה או שר-החוץ - אצלם זה סיפוס - אומרים משהו ובכתב מופיע משהו שונה לגמרי. לפעמים זה דבר לשוני, אבל לפעמים אפשר לשנות דבר מהותי מאד.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
הפרק בתקנון הדין ב"פרוטוקול של הכנסת" מוכן. בסדר-היום של הישיבה היום אף הכנסתי סעיף "אישורו של פרק התקנון והנחתו של שולחן הכנסת". היה בדעתי להביא פרק זה כחשובה לתלונתו של חבר-הכנסת וילנר, ולקבל את אישורה של הוועדה להניח אותו על שולחנם של חברי-הכנסת. אך מכיון שקיימים חילוקי-דעות בין ועדת-המשנה לתקנון ובין יושב-ראש הכנסת בענין זה, אני מציע לקיים את הדיון בנוכחותו של יושב-ראש הכנסת.

ה ר ח ל ט

מאחר שחבר-הכנסת וילנר לא נוכח בישיבת הוועדה - להודיע לו שהודעה זו תמסר בשבועה בא, גם בהעדרו.

הישיבה נועלה בשעה 10.30

=====